

МОТИВАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

О. В. Гладкова

Кафедра управління та економіки підприємства

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

olgladkova25@gmail.com

Ключові слова: вища освіта; мотивація вищої освіти; здобувачі вищої освіти; помилки навчання; внутрішні мотиви отримання вищої освіти; зовнішні мотиви отримання вищої освіти

Сучасні зміни, що відбуваються у світі, призвели до необхідності реформування національної вищої освіти та пошуку нових підходів до освітянської політики. Аналіз останніх досліджень та публікацій з питань організації системи вищої освіти у світі, та в Україні зокрема, а також її мотивації показав, що у сучасній молоді відбувається формування нових орієнтирів, спрямованих на гуманістичні цінності, на позитивну мотивацію, на отримання вищої освіти як однієї з найважливіших умов успіху економічного та соціального розвитку України. Отже, на фоні цього доцільним є визначення основних мотивів, що впливають на отримання вищої освіти в Україні та надання пропозицій щодо посилення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання.

В статті визначено, що ретельне вивчення мотивів вибору майбутньої професії дає можливість коригувати мотиви навчання і впливати на професійне становлення здобувачів вищої освіти. Було зазначено, що в процесі навчання основними помилками, які припускають викладачі, є надання «голих знань», відсутність зв'язку між здобувачем вищої освіти і викладачем, відсутність поваги до студентів. В роботі надано основні пропозиції, щодо їх усунення та проведено порівняльний аналіз основних мотивів для здобуття вищої освіти першокурсників і випускників першого (бакалаврського) рівня, в результаті якого було визначено, що найбільш значущими мотивами для отримання вищої освіти є забезпечення матеріального благополуччя і професіоналізм.

Постановка проблеми. Фундаментальні зміни, що відбулись у світі у другій половині ХХ століття, призвели до того, що проблеми вищої освіти переросли національні рамки і стали глобальними. Вони чітко вказали на необхідність оновлення і реформування систем вищої освіти, пошук нових підходів до освітянської політики. Освітня діяльність перетворилася на масову, стала обов'язковим особистісним компонентом життя людини, що визначає спосіб її існування і мислення, відношення до збереження життя соціуму на Землі, економічного, політичного і духовного розвитку. Все це пояснює інтерес вітчизняної та зарубіжної наукової громадськості до місця вищої освіти в житті суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з питань організації системи вищої освіти у світі, та в Україні зокрема, та її мотивації показав, що специфіка соціально-економічних і політичних змін в Україні, якісні зміни

соціокультурної ситуації в країні призвели, з одного боку, до зростання активності і значущості людини, а з іншого - до руйнування старої системи цінностей, мотиваційної структури особистості. Формування у молоді, і особливо у студентства як найбільш освіченої та активної її частини, нових орієнтирів, спрямованих на гуманістичні цінності, на позитивну мотивацію, на отримання вищої освіти є однією з найважливіших умов успіху економічного та соціального розвитку України, формування в ній цивілізованого суспільства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Одночасно із формуванням у молоді нових орієнтирів необхідним стає пошук механізмів і форм її соціалізації, засобів формування мотиваційної структури особистості. Адже традиційні, засновані на монопольних ідеологічних регуляторах авторитарні педагогіки сьогодні вже не можуть бути використані. Все це потребує проведення подальших досліджень з питань мотивації отримання вищої освіти.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення основних мотивів, що впливають на отримання вищої освіти в Україні, та надання пропозицій щодо посилення мотивації здобувачів вищої освіти до навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведені дослідження з питань мотивації вищої освіти показали, що мотиви представляють одну з мобільних систем, на яку можна впливати. Навіть якщо вибір майбутньої професії студентом був зроблений не цілком самостійно і недостатньо усвідомлено, то, цілеспрямовано формуючи стійку систему мотивів діяльності, можна допомогти майбутньому фахівцю в професійній адаптації і професійному становленні. Ретельне вивчення мотивів вибору майбутньої професії дає можливість коригувати мотиви навчання і впливати на професійне становлення здобувачів вищої освіти. Зазначимо, що ефективність навчального процесу безпосередньо пов'язана з тим, наскільки висока мотивація і високий стимул оволодіння майбутньою професією. Через те, що навчальний процес відноситься до складних видів діяльності, мотивів для навчання багато, і вони можуть не тільки проявлятися окремо в кожній людині, але і зливатися в єдине ціле, формуючи складні мотиваційні системи.

Зміни, що відбуваються в різних сферах діяльності людини, висувають все більш нові вимоги до організації та якості професійної освіти. Сучасний випускник вищого навчального закладу повинен не тільки володіти спеціальними знаннями, вміннями і навичками, а й відчувати потребу в досягненнях і успіху; знати, що він буде затребуваний на ринку праці. Тому здобувачам вищої освіти необхідно прищеплювати інтерес до накопичення знань, самостійної діяльності та безперервної самоосвіти. І без мотивації тут не обійтися.

Разом з тим, в процесі навчання як студенти, так і викладачі, на жаль, припускають деякі помилки [6].

Перша помилка - це «голі знання». Викладачі намагаються дати максимально можливу кількість «голих» знань, часто без обґрунтування їх потреби. Однак здобувачу вищої освіти необхідно пояснити, яким чином ці знання йому знадобляться в майбутньому, інакше студент, який навчається без зрозумілих причин, втрачає інтерес до предмету вивчення. Майбутній фахівець приходить до навчального закладу не тільки за знаннями, а й за тим, щоб стати хорошим спеціалістом. Викладач повинен вміти довести до нього, що його предмет дійсно буде корисний в майбутній діяльності.

Друга помилка - це відсутність зв'язку між здобувачем вищої освіти і викладачем.

Якщо між студентом і викладачем немає ніякого контакту, то ні про яку мотивацію говорити не доводиться. Здобувачу вищої освіти дуже важливо, щоб викладач був його наставником.

Третя помилка - це відсутність поваги до студентів.

Цим грішать викладачі вищого навчального закладу, які вважають своїх студентів ледарями, хоча часто у останніх просто не виходить розібратися в предметі.

Відзначимо, що в системі навчальних мотивів переплітаються зовнішні і внутрішні мотиви. Зовнішні мотиви надходять з боку батьків, викладачів, колективу, в якому навчається студент, оточення або суспільства в цілому.

До внутрішніх мотивів належать такі як власний розвиток у процесі навчання. Необхідно, щоб саме студент захотів щось зробити і зробив це сам. Саме вони повинні бути вирішальними і відігравати спонукальні сили під час отримання вищої освіти.

Як же підвищити мотивацію здобувачів вищої освіти? Розглянемо деякі способи, що використовуються у європейських університетах та спрямовані на вирішення означених помилок.

По-перше, студенту необхідно пояснити, яким чином знання, отримані у університеті стануть в нагоді йому в майбутньому. Здобувач вищої освіти приходить до навчального закладу для того, щоб стати хорошим фахівцем у своїй галузі. Тому викладач повинен вміти довести, що його предмет дійсно буде корисний у подальшій його діяльності.

По-друге, студента необхідно не тільки зацікавити предметом, але і відкрити для нього можливості практичного використання знань.

По-третє, студенту дуже важливо, щоб викладач був його наставником, щоб до нього можна було звернутися за допомогою під час навчального процесу, обговорити хвилюючі його питання.

Також не слід забувати і про прояв поваги до студентів. Який би він не був, здобувач вищої освіти в будь-якому випадку вимагає до себе відповідного ставлення.

Ці мотиви можуть зливатися, утворюючи загальну мотивацію для навчання.

Крім того, існують й інші мотиви, які можуть відрізнятися один від одного залежно від того, на якому курсі навчається здобувач вищої освіти.

Певний інтерес представляє порівняльний аналіз значущості мотивів для здобуття вищої освіти першокурсниками і випускниками першого (бакалаврського) рівня (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Порівняльний аналіз значущості мотивів для здобуття вищої освіти першокурсниками і випускниками першого (бакалаврського) рівня

Мотиви	Курс		Динаміка мотиву в рейтингу, +/-
	1	4	
Матеріальний добробут у майбутньому	1 (94,4%)	1 (95%)	-
Бути професіоналом, який може пишатися результатами своєї роботи	2 (77,9%)	2 (85%)	-
Отримати більше можливостей для самореалізації	3 (73,6%)	4 (73,3%)	-1
Стати шановною людиною, мати високий соціальний статус	4 (58,4%)	7 (34,9%)	-3
Поширити свій світогляд, культурний рівень	5 (57%)	3 (80%)	+2
Завжди мати попит на ринку праці	6 (55,6%)	6 (56,6%)	-
Мати самостійний погляд на речі, власний світогляд	7 (52,7%)	5 (59%)	+2
Бути керівником і мати владу	8 (43,1%)	10 (20%)	-2
Реалізувати надії рідних людей	9 (34,7%)	9 (26,8%)	-
Стати «своїм» у кругу людей, які є для здобувача цікавими та приємними	10 (22,2%)	8 (28,3%)	+2
Мати диплом про вищу освіту	11 (19,5%)	11 (20%)	-
Пожити вільним студентським життям	12 (16,7%)	12 (7%)	-

Результати показують, що два найбільш значущих мотиви (забезпечення матеріального благополуччя і професіоналізм) і два не самих значущих (отримання диплома про вищу освіту і вільне студентське життя) не змінюють свого місця в рейтингу значущості. Також незмінною за середнім положенням в рейтингу і відсотком прихильників є позиція мотиву «постійного попиту на ринку праці». Решта мотивів або підвищується, або знижується за значимістю від першого до останнього курсів навчання.

Таким чином, більшість здобувачів отримують вищу освіту переважно для того, щоб забезпечити собі матеріальне благополуччя в майбутньому і стати

хорошими професіоналами. При цьому багато хто з них сподіваються завдяки вищій освіті мати не тільки більш високооплачувану, але і більш цікаву роботу, яка дозволить їм реалізувати себе.

Разом з цим, майбутні фахівці розуміють, що в наш час наявність вищої освіти не є гарантією затребуваності на ринку праці. Четверокурсники в порівнянні з першокурсниками демонструють більш високу соціальну зрілість. Вони більшою мірою розуміють, що самовираження не можливе без високого рівня загальної культури і широкого кругозору; підвищення соціального статусу і поваги - без професіоналізму і знову ж таки - без високого рівня культури.

Для четвертокурсників знижується привабливість керівних посад і підвищується значимість професіоналізму. Для п'ятої їх частини важливим мотивом здобуття вищої освіти є отримання диплома як документа, що є відображенням громадської думки в широких колах сучасного суспільства.

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна визначити, що кожен із здобувачів вищої освіти має внутрішні та зовнішні мотиви для її отримання. Найбільш сильними є саме внутрішні. А для того, щоб він посправжньому включився в роботу, потрібно, щоб завдання, які ставляться перед ним під час навчальної діяльності, були не тільки зрозумілими, а й внутрішньо прийнятими ним, тобто мали внутрішню значимість. Майбутній фахівець захоче і буде вчитися тільки тоді, коли заняття буде йому цікавим і привабливим. Йому потрібні мотиви для пізнавальної діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці пропозицій щодо створення під час навчання у вищому навчальному закладі таких мотиваційних факторів, які б дозволили здобувачу вищої освіти набути такі професійні навички, як вміння працювати в колективі, спроможність орієнтуватися на ринку праці, здатність змінювати профіль діяльності в залежності від стратегії розвитку підприємства та сучасних технологій, спроможність самостійно працювати з інформацією, приймати і реалізовувати управлінські рішення тощо. Адже саме відповідність випускників ЗВО даним компетентностям є передумовою їх подальшого кар'єрного росту.

Перелік використаних джерел інформації

1. Крушельницкая О. И., Третьякова А. Н. Мотивация получения высшего образования у студентов первого и выпускного курсов (сравнительный анализ) // О. И. Крушельницкая, А. Н. Третьякова А. Н. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <https://elibrary.ru/item.asp?id=28371914>

2. Котвіцька А. А. Мотивація отримання вищої фармацевтичної освіти студентів Національного фармацевтичного університету / А. А. Котвіцька, Н. В.

Живора, О. С. Овакімян // Фармацевтичний журнал. - 2018. - № 1-2. - С. 41-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pharmazh_2018_1-2_7.

3. Луценко О. В. Мотивація як основа свідомого ставлення здобувачів вищої освіти до навчальної діяльності / О. В. Луценко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка . Педагогічні науки. - 2016. - Вип. 2. - С. 71-77. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDUP_2016_2_16

4. Ляшенко І.В. Формування професійної мотивації студентів до успішної фахової діяльності / І. В. Ляшенко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=1076

5. Рекурн Г. П., Прус Ю. І. Діагностика навчальної мотивації студентів ВНЗ / Г. П. Рекурн, Ю, І. Прус. - Actual problems of economics. - 2015. №5. - с. 386-394.

6. Стародубцева В. К. Мотивация студентов к обучению / В. К. Стародубцева. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=15617>

УДК: 615.272.3:339.138

АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ІНСУЛІНОСЕНСІТАЙЗЕРІВ ТА ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ФАРМАКОТЕРАПІЇ ХВОРИХ НА МЕТАБОЛІЧНИЙ СИНДРОМ

О. Я. Міщенко, К. О. Калько

*Кафедра клінічної фармакології ІПКСФ,
Національний фармацевтичний університет,
м. Харків, Україна*

clinpharmacol_ipksph@nuph.edu.ua

Ключові слова: інсуліносенситайзери; метформін; піоглітазон; економічний аналіз; економічна доступність

Мета дослідження – аналіз асортименту інсуліносенситайзерів (похідних бігуанідів та тiazолідиндіонів) представлених на українському фармацевтичному ринку в 2018 р. та оцінка економічної доступності фармакотерапії хворих на метаболічний синдром з їх застосуванням.

Методи дослідження: ретроспективний аналіз асортименту і цін бігуанідів та тiazолідиндіонів, представлених на українському фармацевтичному ринку в 2018 р., розрахунок коефіцієнта адекватності платоспроможності.

Результати дослідження. Встановлено, що на українському фармацевтичному ринку в 2018 р. зареєстрований широкий асортимент препаратів метформіну, про що свідчить наявність 24 торгових назв (ТН), з яких 29,17 % вітчизняного виробництва. Для цього препарату характерний широкий діапазон роздрібних цін за одну упаковку. Похідні тiazолідиндіону представлені препаратами піоглітазону (2 ТН, одна з них вітчизняна). Фармакотерапія МС з використанням усіх ТН піоглітазону та переважної більшості ТН